

Oud Nieuws: Met Jan Strijbos in de Amsterdamse Waterleidingduinen

Kees Verweij

Velen van ons bezoeken regelmatig de Amsterdamse Waterleidingduinen, een prachtig natuurgebied tussen Noordwijk en Zandvoort. Je kunt er eindeloos dwalen en genieten van de vele verschillende vogels, planten, paddestoelen, zoogdieren enz. enz.

Dit was vroeger wel anders en één van de weinigen, die al in de twintiger jaren van de vorige eeuw daar rondzwierf, was Jan Strijbos, die onder de ouderen van ons bekend is als een boeiende spreker met zijn prachtige films over meest verre oorden als IJsland, Nieuw Zeeland e.d. Zo heeft hij bijvoorbeeld begin jaren tachtig ook nog één van de eerste natuurtentoonstellingen van onze vereniging geopend in de Hervormde Kapel te Noordwijk aan Zee. Tot slot is hij bij velen bekend door zijn boeiend geschreven vogelboeken.

Zo trof ik onlangs één van zijn eerste boeken aan, getiteld "Waar de stilte spreekt".

In dit boek beschrijft hij zijn belevenissen in verschillende delen van Nederland, waaronder ook zijn omzwervingen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Voor hem was dat toen geen grootscheepse onderneming, want hij woonde destijds in Heemstede. In het hoofdstuk "In de

zeeduinen" neemt Jan Strijbos u mee naar plekjes, die u misschien nog wel herkent, maar die ongetwijfeld in de loop van de tijd toch wel behoorlijk veranderd zijn.

Jan Strijbos in gesprek met Kees en Hein

Ook de vogelpopulatie verschilde behoorlijk. Visdiefjes en Zilvermeeuwen konden er nog ongestoord broeden vanwege het ontbreken van de Vos, maar laten we de Vos niet van alles de schuld geven. Er zijn ook vogels bijgekomen, die er vroeger niet waren.

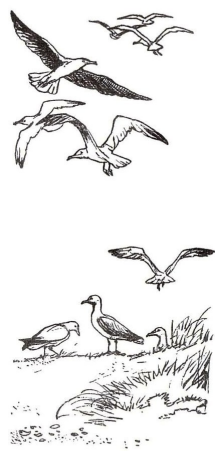
IN DE ZEEDUINEN.

Schier eindeloos rijen zich de duinenreeksen, de eene heuvelrug na den andere, bijna alle evenwijdig aan de kustlijn.

Tusschen elke twee duinrichels een vlakte, een duinvallei. Soms met bultige kleine duintjes en kopjes, andere dalen weer zoo vlak en waterpas, dat men aan menschenwerk zou denken. Enkele duinrichels worden doorbroken en dan krijgen we merkwaardig begroeide hoogvlakten en zeer grillige duinvorming met belangwekkende stuifgaten en paraboolduinen en nieuwe, jonge duintjes. In het Westen een uitgestrekt duinlandschap, blanke toppen wisselen af met dichtbegroeide duindoornhellingen, hier en daar groent een berkenboschje. Heel aan den einder piekt het spitse torentje van Vogelenzang, we herkennen de slanke minaret van „Kareol", en de goede oude klokketoren van Haarlem's „Groote Kerk" en voelen ons, al zitten we hier in een uitgestrekt woest duinterrein, eenzaam en verafgelegen, rustig en verlaten, toch als te midden van goede, oude bekenden. Want het doet je goed, al die oorden en dingen te herkennen. Met den kijker vinden we met gemak de boschjes van Schuilrust en Sprengel, Rozenwater en Pannenland, de toppen van Tonnen- en Luizenberg. En daar tusschen de intieme schilderachtige plekjes te weten van Zeg- en Zwartevelde, en het woeste stuifterrein in het IJzeren Mannenvlak. En alles wat je dan weet dat daar huist, en tiert, groeit en bloeit en dat dan te bedenken.

We vinden zelfs te midden van al het groen de noklijn van het rieten dak van de Renbaan. „Oome Jan", de koddebeier, is net terug van de rellen, waar de jonge fazantjes krioelden over de uitgestrooide mierenieren en hij keek meteen nog even of z'n „flierten" al bloeiden. Daar binnen wordt nu de geurige koffie geschonken met geitenmelk, en ze eten er het puike zelfgebakken krentenbrood. Je krijgt er trek van en scharrelt een droge scheepsbeschuut op uit je rugzak. Verduiveld, een kop koffie. Je likt je lippen af. Een zilt smaakje. Want we zitten hier vlak bij het strand en de zee, het terrein van de meeuwen en de sterns.

Heel vroeg in het voorjaar kwamen de blanke, stoere zilvermeeuwen al eens kijken en zeiden heel hoog urenlang boven hun broedgebied, klagend en toch bemoedigend klom hun helder „klauw, klauw, lauww" Echte voorjaarskreten waren het. In de eerste week van Mei hingen er plots vier, vijf ranke vischdiefjes in de blauwe voorjaarslucht en hoorden we weer hun pittig „Piera" en elken dag kwamen er meer. Op alle kale plekjes tusschen de duindoorn en kruipwilg en onbegroeide dellen en warm gele zandvlakten vonden we hun aardige voetsporen, kleine roode zwempootjes hadden hier rondgedribbeld. Toen kwamen er de kuiltjes in het blanke zand en in de laatste week van Mei de eerste eieren. En het gaat goed met de vischdiefjes hier in de waterleidingduinen. Het schijnt, dat de vroegere kleine kolonietjes zich hebben verenigd en dat is voor deze betrekkelijk teere en ranke vlieg-artisten een goed ding. Zilvermeeuwen, die nog wel eens een eitje of een jong pogen te rooven, zijn niets gesteld op het hinderlijke en drukke lawaai van de pittige, snelle anvallende van een goed georganiseerde kolonie vischdiefjes; de eenzaam broedende paren zien veel eerder hun broedsel weghalen door een schuimenden zilvermeeuw.

zeevischje in den spitsen rooden snavel; voedsel voor de broedende partner of voor de aardige gevlekte domsjongen. Als we met de prisma deze vischdragende sternjes bekijken, zien we, dat ze alle het vischje vasthouden, vlak achter den kop, ter hoogte van de kieuwpleet. En dat lijkt heel aannemelijk, want de kieuwpleet biedt een zeer goede houvast.

Als ze boven ons zijn, kunnen ze toch niet nalaten, even hun

stem te laten hooren. Maar hun buit houden ze stevig vast. Zoo'n vischdiefje-nederzetting te bekluren gaat nogal gemakkelijk. We verstoppden ons goed in een van de vlierstruiken in de zeereep en wachten geduldig op de terugkomst der sternjes. Het duurt eenigen tijd voordat de rust weergekeerd is, maar als ze niets meer zien bewegen, gaat alles weer z'n oude gangetje. We schuiven de vliertakken wat opzij en zoeken nu met den kijker alle plekjes op, waar we vogels zien strijken. Al heel gauw hebben we een half dozijn broedende vogels gevonden.

Bij het eene nest zijn we getuige van een intiem vogeltafereltje: het voeren van een jong. Een sternje, met een vischje in den snavel, strijkt neer, maakt allerlei aardige dribbelpasjes, buigt en niigt, drukt de sneeuw witte borst in het blonde zand en maakt allures van kuiltjesdraai. De broedende vogel bekommert zich weinig om al die hoffelijkheid, maar dan zien we, dat er een donker kopje van onder de lange, sierlijke vleugel steekt. Een jonge vischdief is het. Even daarna heeft het jong het vischje aangenomen en vlug naar binnen gewerkt. Bij een ander nest heeft juist het aflossen plaats. Ook hier al weer allerlei ceremoniën, het lijkt alsof het mannetje z'n broedende echtgenoot met het meegebrachte vischje wil verleiden, maar ze doet alsof ze niets bemerkt en kijkt onverschillig een anderen kant uit. Maar het mannetje houdt vol en legt het vischje vlak naast het nest neer. Dat is haar te machtig, snel loopt ze van de eieren, het mannetje neemt nu plaats. Na eenigen tijd vliegt het vrouwtje op; en passant en als per ongeluk slikt ze even van te voren het neergelegde vischje in.

Telkens is er wat nieuws te zien en al met al maakt, dat het gadeslaan van het leven in een sternjeskolonie een zeer groot genoegen is voor den natuurvriend.

Op Texel en op „de Beer" hebben we de laatste jaren zeer groote en goed-beschermde vischdiefkolonies. De gang van zaken in deze kolonies heeft wel bewezen, dat het vischdiefje zeer gevoelig is voor tegemoetkomingheid en bescherming van menschenzijde. En dat verdienen ze ten volle. Indien ge er prijs op stelt het leven van een dozijn sternjesparen uw geestelijk eigendom te kunnen noemen, dan kan ik u raden niet te verzuimen, u spoedig op te geven als lid van de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van vogels. Het adres is Heerenracht 540.